

Název vyučovacího předmětu: **ZÁKLADY SPOLEČENSKÝCH VĚD (ZSV)**

Vzdělávací oblast: **Společenskovědní vzdělávání**

Časová dotace vyučovacího předmětu: **0, 1, 1, 1, 0, 0.**

Pojetí vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Základy společenských věd je vyučován od II. do IV. ročníku v rozsahu jedna hodina týdně. Navazuje na předmět Osobnostně-kulturní rozvoj v I. ročníku.

Formou řízeného dialogu, výkladu přizpůsobenému věku a zkušenostem žáků, pravidelným sledováním aktuálního dění ve světě vede žáky k osvojení solidního základu společenskovědních disciplín. Učitel ctí vědeckost s ohledem na aktuální dění, usiluje o výchovu a vzdělání v komplexu s cílem harmonicky rozvinuté osobnosti. Žáci jsou vedeni k praktickému uplatňování teoretických poznatků, učí se v logicky propojeném systému. Učitel využívá audiovizuální prostředky, mimoškolní aktivity. Vede žáky k základním etickým hodnotám.

Obecné cíle

Předmět je koncipován jako široký všeobecný přehled zahrnující základní společenskovědní obory: sociologii, etiku, politologii, filozofii, teorii státu a práva, ekonomii – v rozsahu odpovídajícímu počtu hodin v daném ročníku. Cílem je předat žákům ucelený obraz jednotlivých oblastí ZSV, propojit je ve vzájemných souvislostech, vést žáky k samostatnému uvažování a aplikování poznatků při hodnocení a zvládnutí konkrétních úkolů, situací.

Obecnými cíli je:

Učit se poznávat

- Vzdělání směřuje k rozvoji dovedností potřebných k učení, k práci s informacemi a jejich praktickému uplatnění při formování postojů.

Učit se pracovat a jednat

- Směřovat k aktivním a iniciativním postojům, kritickému myšlení.

Učit se být

- Porozumět vlastní osobnosti, mít osvojené základní etické normy civilizované společnosti, důraz na zodpovědnost, vytrvalost, vůli, lidskost.

Žít společně

- Umět spolupracovat s ostatními, vážit si sebe i druhých, aktivně přistupovat k životu, umět komunikovat, argumentovat.

Přínos k realizaci klíčových kompetencí:

Kompetence k učení

- mít pozitivní vztah k učení a vzdělávání;
- ovládat různé techniky učení, umět si vytvořit vhodný studijní režim a podmínky;
- uplatňovat různé způsoby práce s textem (zvláště studijní a analytické čtení), umět efektivně vyhledávat a zpracovávat informace, s porozuměním poslouchat mluvené projevy (např. výklad, přednášku, proslov aj.), pořizovat si poznámky;
- využívat ke svému učení různé informační zdroje, včetně zkušeností svých i jiných lidí.

Kompetence pracovnímu uplatnění

- cílem je naučit žáky využít svých osobnostních a odborných předpokladů a svého nadání pro úspěšné uplatnění ve světě práce a pro budoucí rozvoj své profesní kariéry.

Kompetence k využití prostředků informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi

- cílem je vést žáky k smysluplnému využití ICT při vyhledávání informací, prezentacích, s nutností rozlišit informace relevantní, důvěryhodné.

Přínos k realizaci průřezových témat

Občan v demokratické společnosti

- Žák je veden k úctě k materiálním a duchovním hodnotám, které se snaží chránit a zachovat pro budoucí generace.
- Je veden k zodpovědnosti, sebevýchově, kritickému myšlení, etickým zásadám.
- Je schopen zaujmout stanovisko, respektovat názory druhých, včetně ostatních kultur.

Člověk a svět práce

- Žák je veden k tomu, aby docenil nezastupitelnost vzdělání a celoživotního učení pro život, je motivován k aktivnímu pracovnímu životu a k úspěšné kariéře, je schopen využít své znalosti k přípravě kulturního programu nebo jiné kulturní činnosti.

Informační a komunikační technologie

- Žák je veden k tomu, aby informační technologie představovaly pouze prostředek k získávání informací, při práci s textem, prezentacích, nesloužily jako hlavní nástroj práce v hodině.

Popis strategií výuky

Učitel usiluje o následující:

- jasně stanovený cíl hodiny, důraz na aktivitu v hodinách, řízený, aktivní dialog, logicky promyšlený projev, důraz na kritické myšlení opřené o znalosti, tvořivost,

samostatnost, střídání forem práce, práce ve skupinách, sebehodnocení, sledování aktuálního dění – argumentace, závěry, využití filmového dokumentu.

Mezipředmětové vztahy

Dějepis (DJ): Historické souvislosti vzniku jednotlivých států. Vývoj společnosti v jednotlivých výrobních způsobech, vznik světové ekonomiky v kontextu historického vývoje jednotlivých částí světa. Formování občanské společnosti v průběhu dějin. Listina základních práv a svobod. Formování států na základě dobových právních aktů a dokumentů. Vývoj filozofického a ideologického myšlení v dějinách – od starověku po moderní státy.

Pedagogická příprava (PP): Psychologický základ manipulovatelnosti - vliv některých skupin na lidské smýšlení, náboženskou víru, názorový extremismus a jeho psychologické kořeny. Morálně-volní a vztahově-postojové vlastnosti člověka, vliv výchovy a společnosti na ně.

Český jazyk a literatura (ČJL): Komunikační dovednosti, argumentace, kritické myšlení.

Vzdělávací obsah

II. ročník, časová dotace 1 hodina týdně	
Očekávané výsledky vzdělávání	Učivo - tematické celky
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - objasní význam solidarity a dobrých vztahů v komunitě; - posoudí, kdy je v praktickém životě rovnost pohlaví porušována; - vysvětlí, proč jsou lidé za své názory a postoje a jednání odpovědní jiným lidem; - charakterizuje demokracii a objasní, jak funguje a jaké má problémy (korupce, kriminalita...); - objasní význam práv a svobod, které jsou zakotveny v českých zákonech, a popíše způsoby, jak lze ohrožená lidská práva obhajovat; - analyzuje a kriticky přistupuje k mediálním obsahům, pozitivně využívá nabídky masových médií; - charakterizuje současný český politický systém, objasní funkci politických stran a svobodných voleb; 	<p><u>Člověk ve společnosti</u></p> <p>Sociologie - základní pojmy, socializace jedince, kulturní odlišnosti současného světa, sociální útvary a instituce, sociální role a mobilita, genderová tematika.</p> <p>Sociologické a sociální problémy dneška – krize rodiny, sociál. deviace, frustrace, patologie, drogová problematika.</p> <p>Imigrace jako nový sociální fenomén.</p> <p><u>Občan a stát</u></p> <p>Základy politologie, znaky státu, formy vlády, státní moc, teorie „brzd a vah“ demokratického politického systému, Ústava ČR, příklady ústav jiných zemí.</p> <p>Listina základních práv a svobod.</p> <p>Moc zákonodárná, výkonná, soudní.</p> <p><u>Demokracie a její principy</u></p> <p>Znaky demokratického/nedemokratického státu.</p> <p>Politické strany, způsob fungování u nás a jinde ve světě.</p> <p>Volby přímé/nepřímé</p>

<ul style="list-style-type: none"> - uvede příklady funkcí obecní a krajské samosprávy; - vysvětlí, jaké projevy je možné nazvat politickým radikalismem, nebo politickým extremismem; - vysvětlí pojem právo, právní stát, uvede příklady právní ochrany a právních vztahů; - popíše soustavu soudů v ČR a činnost policie, soudů, advokacie a notářství; 	<p>Občanská společnost. Lidská práva v současném světě. Jednota práv a povinností. Negativní jevy ve společnosti a politice.</p> <p>Po celý rok – pravidelné sledování aktuálního dění u nás a ve světě. Pokus o samostatné komentování, hodnocení na základě dosažených znalostí z oblasti politikologie, historie apod. pod vedením učitele.</p>
--	--

III. ročník, časová dotace 1 hodina týdně	
Očekávané výsledky vzdělávání	Učivo - tematické celky
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - objasní význam práv a svobod, které jsou zakotveny v českých zákonech, a popíše způsoby, jak lze ohrožená lidská práva obhajovat; - vysvětlí, kdy je člověk způsobilý k právním úkonům a má trestní odpovědnost; - popíše, jaké závazky vyplývají z běžných smluv, a na příkladu ukáže možné důsledky vyplývající z neznalosti smlouvy včetně jejich všeobecných podmínek; - dovede hájit své spotřebitelské zájmy, např. podáním reklamace; - popíše práva a povinnosti mezi dětmi a rodiči, mezi manželi; popíše, kde může v této oblasti hledat informace nebo získat pomoc při řešení svých problémů; - rozliší pravidelné a nepravidelné příjmy a výdaje a na základě toho sestaví rozpočet domácnosti; - navrhne, jak řešit schodkový rozpočet a jak naložit s přebytkovým rozpočtem domácnosti; - navrhne způsoby, jak využít volné finanční prostředky, a vybere 	<p><u>Odvětví práva – veřejné, soukromé</u> <u>Občan a právo</u> Vztah práva a morálky, právní řád ČR, právní legislativa, právní vztahy, typy smluv, druhy trestů, orgány činné v trestní řízení, právní ochrana dětí a mládeže, právní poradenství. <u>Pracovněprávní vztahy</u> Zaměstnavatel/ zaměstnanec, pracovní poměr, druhy pracovních smluv. Práva/povinnosti obou stran. Odbory, pracovněprávní poradenství. <u>Tržní ekonomika</u> Tržní mechanismy, vztah nabídky/poptávky, cena, peníze jako ekvivalent hodnoty, ekonomické subjekty, mikroekonomie, management, marketing, reklama. Právní problematika podnikání. <u>Národní hospodářství a stát v ekonomice</u> Státní rozpočet, daňová soustava, makroekonomické údaje, nezaměstnanost, inflace, životní minimum, sociál. politika státu. <u>Finance</u> Peníze a jejich formy, cenné papíry, rozpočet domácnosti a firmy, finanční produkty bankovní/mimobankovní, leasing, pojištění, finanční služby</p>

<p>nejvýhodnější finanční produkt pro jejich investování;</p> <ul style="list-style-type: none"> - vybere nejvýhodnější úvěrový produkt, zdůvodní své rozhodnutí a posoudí způsoby zajištění úvěru a vysvětlí, jak se vyvarovat předlužení; - dovede posoudit služby nabízené peněžními ústavy a jinými subjekty a jejich možná rizika; - objasní způsoby ovlivňování veřejnosti; 	
--	--

IV. ročník, časová dotace 1 hodina týdně	
Očekávané výsledky vzdělávání	Učivo - tematické celky
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - účastní se aktivně debaty o pozitivích i problémech multikulturního soužití; - popíše rozčlenění soudobého světa na civilizační sféry a civilizace; - charakterizuje a vysvětlí, s jakými konflikty a problémy se potýká soudobý svět, jak jsou řešeny, debatuje o jejich možných perspektivách; - objasní postavení České republiky v Evropě a v soudobém světě; - charakterizuje soudobé cíle EU a posoudí její politiku; - popíše funkci a činnost OSN a NATO; - vysvětlí zapojení ČR do mezinárodních struktur a podíl ČR na jejich aktivitách; - uvede příklady projevů globalizace a debatuje o jejich důsledcích; - charakterizuje současnou českou společnost, její etnické a sociální složení; - vysvětlí význam péče o kulturní hodnoty, význam vědy a umění; - popíše sociální nerovnost a chudobu ve vyspělých demokraciích, - objasní příčiny migrace lidí a diskutuje o situacích, ve kterých lze použít mezinárodní humanitární právo; - charakterizuje základní světová 	<p><u>Mezinárodní politika</u> Globalizace světa, současné problémy globalizovaného světa. Evropská integrace a její aktuální problémy s imigrací, mezinárodní instituce a organizace. Evropská unie a její instituce, současné problémy – aktuálně.</p> <p><u>Úvod do filosofie a religionistiky</u> Filosofické pojmy, vývojové etapy filosofického myšlení od antiky po současné pojetí – základy. Víra v lidském životě i v historii – náboženské směry, církve, sekty.</p>

<p>náboženství;</p> <ul style="list-style-type: none"> - objasní postavení církví a věřících v ČR; - vysvětlí, čím jsou nebezpečné některé náboženské sekty a náboženský fundamentalismus; - vysvětlí, jaké otázky řeší filozofie a filozofická etika; - používá vhodně vybraný pojmový aparát, který byl součástí učiva; - dovede pracovat s jemu obsahově a formálně dostupnými texty – vyhledává a využívá jejich ideje, argumenty apod.; - účastní se debat o praktických filozofických a etických otázkách (ze života kolem sebe, z kauz známých z médií, z krásné literatury a jiných druhů umění).	
--	--